

**A FERTŐENDRÉDI IKVA-GYÖNGYE ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2016

OM: 202647

Óvoda címe: 9442 Fertőendréd Fő utca. 6.

Készítette: NYERGES MIKLÓSNÉ óvodavezető

Fertőendréd, 2016. 09.01.

Törvényi háttér

- ❖ 2011.évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- ❖ Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- ❖ 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet az SNI-s gyermekek nevelésének irányelvei
- ❖ 20/2012. évi EMMI rendelet
- ❖ 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet

1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Fertőendrédi Ikva-Gyöngye Óvoda

Intézmény címe: 9442 Fertőendréd Fő utca. 6.

Az intézmény jellege: Óvodai Intézmény

Fenntartója: Fertőendréd Község Önkormányzata

Alapító Okirat szerinti funkciója:

Óvodai nevelés, a gyermekek 2,5 éves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó nevelési feladatok ellátása, amely magában foglalja a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat, a teljes óvodai életet átfogó foglalkozásokat, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a saját nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs, foglalkoztatását.

Alapító okirat száma: 25/2013.(V.27.)

Módosító okirat száma: 174-2/2016

Az Alapító okiratot 2016.08.01-től kell alkalmazni, egyidejűleg a költségvetési szerv a 2013. május 27.-én kelt alapító okiratot visszavonja.

A program hatálya kiterjed: Fertőendrédi Ikva-Gyöngye Óvoda,
Fertőendréd Fő utca. 6.

Óvodai csoportok száma: 1

1.1. Alapelvek

Egyenlő esélyt minden kisgyermeknek, a gyermekek érdekei az elsőrendűek!

A felsorolt dokumentumokban végigvonuló, kiemelt alapelv a gyermeki jogok tiszteletben tartása az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben.

Az óvoda a közoktatási rendszer részeként működő intézmény, ahol a nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Óvó-védő, gondoskodó, szociális nevelő-személyiségfejlesztő funkciókkal a 3-7 éves gyermekek testi-lelki egészség-nevelését és gondozását, harmonikus személyiségfejlődését vállalja fel.

A funkcióból eredően a nevelőmunkában az egészséges környezet, a szeretetteljes légkör, bizalom a nevelői minta és a társas kapcsolatok nagy hangsúlyt kapnak.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

Az óvoda a családi nevelés kiegészítőjeként végzi a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus kibontakoztatását, minden esetben alkalmazkodva az egyéni fejlettségi szinthez, törekedve arra, az egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai nevelés teljes személyi és tárgyi feltételeinek megkülönböztetés nélküli biztosítását jelenti minden gyermek számára, hogy az óvodáskor végén alkalmassá váljon az iskolai közösségbe történő sikeres beilleszkedésre.

Az esélyegyenlőséget betartva, óvodai nevelésben ép és sajátos nevelési igényű gyermek egyaránt részesülhet.

2. ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

2. 1. Az intézményi működés

Fontos, hogy ami érték, tovább vigyük, a kor követelte változás értékmegjelölés, jövőformálás legyen.

Óvodánk bemutatása

Óvodánk Fertőendrédén, egy viszonylag kis létszámú településen működik. Az óvoda épülete közvetlenül az Ikva patak mellett található, nyugodt környezetben. 1971 óta ebben az épületben működik az intézmény.

Óvodánkban az Alapító Okiratnak megfelelően egy vegyes életkorú csoportban folyik a nevelő-
oktató munka.

Óvodánk Pedagógiai Programját az Országos Alapprogramra építve a helyi sajátosságok, saját
értékeink és hagyományaink figyelembe vételével dolgozta ki. Ez alapján látjuk el a nevelési és
oktatási feladatainkat.

A következő szemlélet alapján végezzük a nevelő-oktató munkánkat:

- Minden egyes gyermek igényeit, testi-lelki szükségleteit figyelembe vesszük
- A csoportba történő befogadása a gyermeknek személyes, egyéniségéhez igazodó legyen
- A családdal együttesen kell segítenünk, hogy a gyermekek megtalálják helyüket az óvodá-
ban.
- A félelmet, szorongást csökkentjük, az érzelmi biztonságot teremtjük meg.
- Ha szükséges a gyermek az anya jelenlétében ismerkedjen meg az óvodával, az óvodai
környezettel, társaikkal, óvó nénikkel, dajkával.

Gyermekképünket a következőképpen tudjuk összegezni:

*„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged
van a segítségemre. Tudjál nevetni, felfedezni, csodálkozni.”*

Éppen ezért, mi óvodapedagógusok arra törekszünk, hogy pedagógiai munkánk során az óvodá-
sok okos szeretetben, érzelmi biztonságban, humorral teli szabad légkörben, sok szép élmény-
nyel töltsék el az óvodás éveiket.

Feladatunk nem kicsi, de csodálatosan szép!

A nevelőtestület:

Hatáskörébe tartozik az intézmény Pedagógiai Programjának kimunkálása, elfogadása, fejleszté-
se.

Az intézményben szülői munkaközösség is működik.

Az intézményvezető feladata az érintettek joggyakorlásához a feltételrendszer biztosítása.

Az óvodai alkalmazottak köre: pedagógus munkakörök: óvodavezető, óvodapedagógus
Pedagógiai munkát segítő munkakörök: pedagógiai asszisztens, dajka

2.2. Az óvodai nevelés szociokulturális háttere

Az utóbbi években gyermeklétszámunk 20 fő körül alakult. Az óvoda felvehető gyermeklétszáma az Alapító Okirat alapján: 25 fő

Nevelőmunkánkat segíti a szülők együttműködési készsége. A legtöbb szülő gondoskodó, normakövető magatartást tanúsít.

A gyermekek fejlődő személyiségét, valamint életkoronként és egyénenként változó testi, lelki szükségleteit figyelembe véve boldog gyermekkor biztosításával teremtjük meg személyiségük kibontakozásának feltételeit.

2.3. A partneri érdekek - értékek

Intézményünk pozitív megítélése nemcsak jó pedagógiai munkát igényel, hanem eredményes együttműködést az érintettekkel.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Ezért is fontos a szülői elvárásoknak való megfelelés. A szülők akkor elégedettek az intézménnyel, ha biztonságban érzik gyermeküket. Érzik az óvó-védő, szerető gondoskodást, és partneri kapcsolatban szerezhetnek információkat gyermekeik fejlődéséről, közösségi magatartásáról. Törekszünk a kölcsönös bizalmon alapuló egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítására. A szülőknek lehetőséget biztosítunk az óvodai élet megismerésére és betekintést nyerhessenek a nevelőmunkába.

Nyitva tartásunk a szülők mindenkori igényéhez igazodik.

Az együttműködés során figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait.

Az interkulturális nevelés a migráns gyerekekkel /más országrészből, országból/ való együttnevelést szolgálja.

Szoros kapcsolatot kell kialakítani a Gyermekjóléti Szolgálat dolgozóival, szükség esetén gyámügyel, a hivatásos nevelőszülők tanácsadójával.

A sérült vagy fejlődési rendellenességekkel küzdő gyermeknél a fejlődés elősegítése érdekében a Pedagógiai Szakszolgálattal vesszük fel a kapcsolatot.

A fejlődésben valamilyen oknál fogva elmaradt gyermekek számára egyéni differenciált fejlesztő eljárásokat alkalmazunk az óvodai nevelés keretein belül.

Célunk a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése konkrét tapasztalatszerzés útján, amelynek eredményeként szociálisan, érzelmileg és értelmileg megfelelően fejlett gyermekek kerülnek iskolába.

2.4. Tárgyi feltételrendszerünk

Óvodánk épületének állaga jó, 2008-ban teljes körű külső felújítás történt. Belső képünk esztétikus. Karbantartásáról, állagmegóvásáról folyamatosan gondoskodni kell.

Tárgyi feltételrendszerünk folyamatosan fejlődnek; az éppen aktuális előírásoknak, minőségellenőrzési, minőségbiztosítási elvárásoknak megfelelően változnak.

Udvarunk parkosítása, esztétikája megfelel a gyermeknevelési, egészség-nevelési szempontoknak. Az óvoda udvara megfelelő életteret nyújt gyermekeinknek az év nagy részében.

Óvodánk rendelkezik a Pedagógia Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, de bővítésükre, korszerűsítésükre folyamatosan szükség van.

A költségvetés fedezi a feltételrendszer nagy részét. A fennmaradó részt, alapítványi segítséggel, a nevelők és a szülők önkéntes munkájával kívánjuk biztosítani.

Valamennyi alkalmazott feladata, hogy az óvoda berendezését úgy alakítsa ki és óvja, hogy az a lehető legjobban szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését. Minden helyisége legyen tiszta, gondozott, esztétikus.

A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyerekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságának figyelembevételével kell elhelyezni. Biztosítani kell a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremteni a szülők fogadására.

2.5 Az óvoda személyi feltételei

Óvodánkban 3 főállású alkalmazott van. 2 óvodapedagógussal és 1 dajkával dolgozunk.

Az óvodapedagógusok jelenléte az óvodai nevelés teljes időtartamában biztosított.

Az óvodapedagógusok főiskolai végzettséggel rendelkeznek, az óvodavezető pedagógus szakvizsgával is rendelkezik.

A dajka, dajkai szakképesítéssel rendelkezik.

A Győr-Moson-Sopron megyei Pedagógiai szakszolgálat munkatársai célirányosan heti egy alkalommal segítik azon gyermekek fejlesztését, akik erre rászorulnak. Logopédus és gyógy pedagógus foglalkozik az érintett gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok együttműködésének elvei:

A Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvek szerint, összhangban végzik napi munkájukat a csoportban, hiszen a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében fontos, hogy egész nap azonos nevelői hatások ériék őket.

Szakmai tudásuk, elfogadó, segítő, támogató felfogásuk a nevelésben, jól kiegészítik, erősítik egymást, modellt, mintát jelentenek a gyerekek számára.

Az óvodapedagógusok és a dajka munkája összehangolt. A dajka az óvodapedagógus útmutatása alapján végzi tevékenységét.

3. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK NEVELÉSFILOZÓFIÁJA

3.1. ÓVODA- ÉS GYERMEKKÉP

Nevelőtestületünk olyan Pedagógiai Programot dolgozott ki, ami a kialakult szokásainkra, értékeinkre épít. Fontosnak tekintjük a játék elsődlegességét, a játékra alapozva szervezzük a gyermekek igényeihez, életkori sajátosságaihoz igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket.

Megfogalmaztuk pedagógiai céljainkat, alapelveinket, feladatainkat, melyek segítségével biztosítjuk gyermekeink számára az intézményi nevelést.

A gyermeki tevékenységre építve szervezzük nevelőmunkánkat.

A gyermekek nyugodt, harmonikus, egészséges fejlődésének segítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével történjen. A jó szokások és a gyermeki műveltség megalapozása, a játék, mint elsődleges és meghatározó tevékenység keretén belül történjen.

Szeretnénk megtanítani őket rácsodálkozni a körülöttük lévő világra s az abban végbemenő változásokra.

A tudatosan és tervszerűen végzett óvodapedagógusi munkánk eredményeként, a sokfajta gyermeki tevékenység sokszínűsége jellemezze napjainkat, ahol a fejlesztés lehetősége az óvodai tevékenységrendszer egészében zajlik.

Arra törekszünk, hogy olyan sokszínű, változatos élményt biztosító, tevékeny, gazdag óvodai életet teremtsünk a gyermekek számára, ahol ez megvalósulhat.

A siker kulcsa: az óvodapedagógusok felkészültsége, önképzése és összehangolt munkája.

Programunk egyaránt épít az óvodapedagógia hagyományos értékeire, intézményünk hagyományaira, gyakorlatára.

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságaira támaszkodva, a sokoldalú képességfejlesztéssel, mozgással, játékkal a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása a célunk.

Közvetlen segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. A környezettudatos magatartás kialakulását segítjük. A mással nem helyettesíthető szabadjáték szerepét kihangsúlyozzuk. Biztosítjuk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek multikulturális nevelésén alapuló integrációt, az önazonosság megőrzését.

„Milyen embert is akarunk is formálni? A válasz egyszerű: egészséges testű, akarat erős, jó ítéletű, értelmes, tetterre kész, szép dolgokért hevülő, és áldozó embereket, akik meg tudják érteni, és élni a szépet, és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek, amely csak, kölcsönösségen, méltányosságon, és jó akaraton épülhet.”

(Szent-Györgyi Albert)

Valamennyi nevelési területen fel kell fedeztetni az erkölcsi értékeket és normákat.

„A nevelésben minden a lelkiségtől és a módszertől függ.”

/Brunszi Teréz/

A nevelést, az erkölcsi értékekre és normákra kell alapozni. Feladatunk, hogy a gyermekeket pozitív erkölcsi tapasztalatokhoz juttassuk (önzetlenség, segítőkészség, igazmondás, jóttevés,

szelídség) és segítséget adjunk a negatív tapasztalatok (irigység, közömbösség, harag, durvaság) által alakult magatartás korrigálására. Hisz a gyermek nem a vele szemben támasztott követelmények nyomán lesz olyan, amilyennek szeretnénk, hanem az őt nevelő felnőttek példáinak hatására.

A gyermeket olyan fejlődő személyiségnek tekintjük, akit belső biológiai törvényszerűségek és szocializációs hatások egyaránt formálnak. A gyermek tevékenységben fejlődik, alapvető tevékenysége a játék. Az óvoda - a család mellett kiegészítő szerepben – motiváló, inger gazdag, egészségnevelési szempontokat szem előtt tartva környezetével és céltudatos tervszerű munkával segíti a gyermek én fejlődését, énképének formálódását.

Alapvető követelmény a kisgyermek emberi méltóságának tisztelete, szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

Célunk olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, önmagát mérsékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.

Az óvodapedagógus

- ❖ A jó óvodapedagógust a gyermekszeretet, gyermektisztelet, felelősségérzet, empátiakészség, rejtett üzenetet küldő kommunikáció, önképzési igény és szakmai tudás jellemzi.
- ❖ Természetes viselkedésével védelmet, biztonságot jelent a gyermekek számára.
- ❖ Magatartásában az elfogadás, a tolerancia domináns, az egyéni, egyedi értékek pozitív irányú megközelítése érvényesül.
- ❖ Kívánatos az a nevelői stílus, amely az önállóságot, rugalmasságot, döntési és helyzetfelismerő képesség fejlesztését helyezi előtérbe, és maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

3.2. Küldetésnyilatkozat

„Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
megtanulnak hinni.

Ha a gyermekek hitelesen élnek,
megtanulják mit jelent szeretni,
ha a gyerekek elfogadva és barátságba élnek,

megtanulják megkeresni a szeretetet a világban.”

(Dorothy Zaw Holtz: Egy élet a kezében c. vers)

Óvodánk dolgozói vallják, hogy gyermekeinket változatos és érdekes tevékenységeken keresztül lehet sokoldalúan fejleszteni.

Ezért programunk egyaránt épít az óvodapedagógia hagyományos értékeire, intézményünk hagyományaira, gyakorlatára és partnereink igényeire.

Célunk, olyan érzelmileg gazdag gyermekek nevelése, akik a településhez kötődnek, környezetükben jól tájékozódnak, az új iránt fogékonyak, érdeklődők, önmagukat értékelni tudják, másokkal együttműködni képesek.

Tudatosan és tervszerűen végzett munkánk során sokfajta játékos tevékenység által a gyermekek fejlesztése az óvodai élet egészében zajlik.

A gyermeki személyiségből, - a játékból kiindulva olyan nyugodt, derűs, családi légkört biztosítunk, amelyben a résztvevőket szeretet és tisztelet övezi.

Az egészséges fejlődés megalapozásával testi, lelki harmóniájuk biztosításával, a szülőkkel közös felelősséget vállalva neveljük gyermekeinket.

3.3. Az óvodai nevelés cél – és feladatrendszere

Az óvodai nevelés célja:

Az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Óvodai nevelés feladatai

- ❖ Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- ❖ Az egészséges életmód alakítása.
- ❖ Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása.
- ❖ Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4. PEDAGÓGIAI PROGRAM

Pedagógiai Programunk célként a gyermekek fejlesztését vállalja fel a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, a helyi sajátosságokra és hagyományokra épít. Az eltérő értékekkel és kultúrával rendelkező családok mentális, érzelmi és szociális támogatására, felzárkóztatására törekszik.

Biztosítja a migráns családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integrációjuk lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Az óvoda a családtól eltérő lehetőségével, szakszerűen alakított környezetével és tevékenységével el tudja látni a programban megfogalmazott feladatait.

A szükségletek szerepe a személyiségfejlesztésben

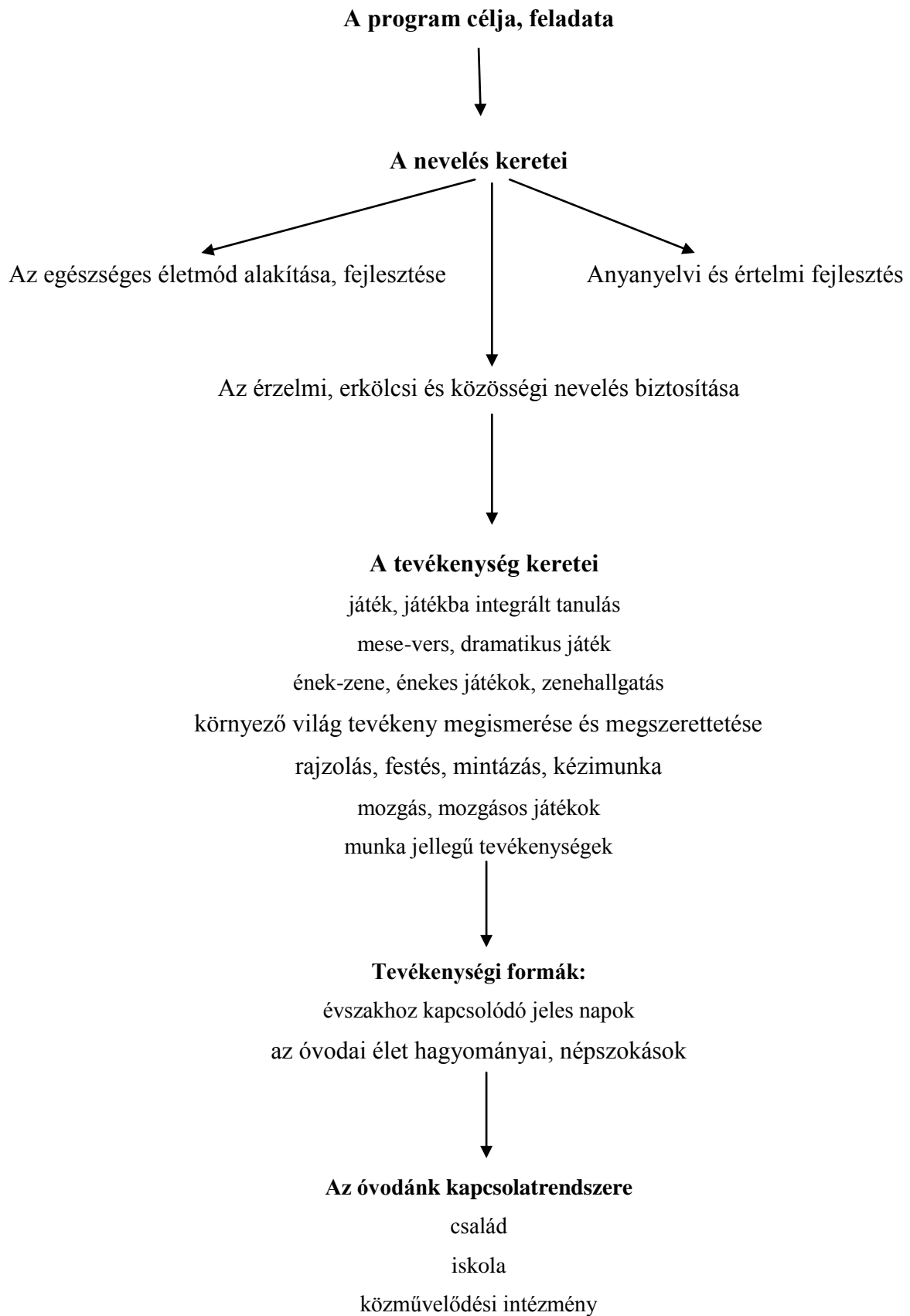
A program feltárja a szükségletek, tevékenységek, képességek szerepét a személyiségfejlődés folyamatában, és kidolgozza az óvodapedagógus feladatát ezen a téren.

A gyermeki szükségletek kielégítésénél nem állít fel sorrendet,

- ❖ A fiziológiai szükségleteket
- ❖ A biztonságérzetet és szeretet szükségletét,
- ❖ A tudásvágy kielégítését,
- ❖ Az esztétikai szükségleteket,
- ❖ Az önmegvalósítás és önérvényesítés szükségleteit

Összefüggésében szemléli, hogy a különböző életszakaszokban egy-egy szükséglet motiválőbb lehet.

4.1. A pedagógiai programunk struktúrája

5. A FEJLESZTÉS TARTALMI ESZKÖZEI

A „Pedagógiai Programunk az óvodai nevelés feladatrendszerének megfogalmazásakor az országos alaprogram szellemiségét követi.

A személyiségfejlődést folyamatként kezeli. Életfeladatokra való irányokat céloz meg, valóságos élethelyzetekben végzett tevékenységekkel.

5.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

(Készült a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ alapján)

Megkülönböztetett helyet foglal el az óvodai nevelőmunkában az egészséges életmódra nevelés, valamint a gyermekek egészségének fejlesztése, hiszen a gyermeknek olyan szükségleteit elégíti ki, amely alapfeltétele a többi nevelő hatás érvényesülésének. A teljes körű egészségfejlesztésünk célja, hogy az óvodában minden gyermek részesüljön olyan egészségfejlesztő tevékenységben, ami hozzájárul testi-lelki jólétükhöz, egészségi állapotuknak, közérzetüknek fejlesztéséhez. Akit gondoznak, akiről gondoskodnak, akit szeretnek, annak jó a biztonságérzete, és nyitottabbá válik a külvilág egyéb hatása iránt is. A gyermek testi-lelki szükséglete egyéni adottságok függvénye. Napjainkban a felnövekvő nemzedéket nagyon sok negatív külső hatás éri, az oktató-nevelő intézmény elsődleges feladata, hogy ezeket az ingereket lecsökkentse, és a gyermekek egészséges fejlődése érdekében változást eszközöljön.

Az egészséges szokásrendszer kialakításában a családi nevelésre kell alapoznunk, hiszen a közvetlen környezet, elsősorban a család jelenti számára a modellt. Kiemelt figyelmet kell fordítanunk a gyermekek egészséges táplálkozására és a mindennapos testmozgásra.

A törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek is ezt szabályozzák, és szem előtt tartják a gyermekek egészségének megőrzését. Az egészségfejlesztési tevékenységünk a pedagógiai program, a szervezeti működés és a szülőkkel való kölcsönös együttműködés eredményeként el kell érniünk, hogy a gyermekek egészségi állapota pozitív irányú változást eredményezzen. Az intézmény összes dolgozója e cél megvalósítása érdekében végzi feladatait.

5.1.1. Az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés

A gyermekek táplálkozási szokásait otthonról hozzák, amelyek eltérőek. Jellemzően túl sok édes folyadékot fogyasztanak, előnyben részesítik a szénhidrátokat mellőzve az egészséges zöldségeket, gyümölcsöket, magvakat. A szülők gyermekeik táplálkozásához való hozzáállása eltérőek, a többség engedékeny, csak kevés gyermek esetében látható tudatos táplálkozás.

Célunk, hogy a gyermekeink megszeressék az egészséges ételeket és elsajátítsák a kulturált étkezés szabályait. Feladatunk, hogy az étkezést biztosító Haydn Kft-vel együttműködve alakítsuk ki a heti- és havi étrendet kölcsönös tapasztalatok alapján. (Például: teljes kiőrlésű pékáruk, só mennyiségének csökkentése, napi gyümölcs vagy zöldség, változatos étrend, édesség mennyiségének csökkentése, stb.)

Az óvodapedagógusok feladata is, hogy az óvodai ünnepek alkalmával is figyelembe vegyünk az egészséges táplálkozás szempontjait és az étkezéshez megfelelő feltételeket és környezetet biztosítsunk.

A dajka működjön közre abban, hogy az étkezés zökkenőmentes legyen, a tálalás az ehhez szükséges eszközök esztétikusak legyenek.

5.1.2. A mindennapos mozgás és a szabad levegőn való tartózkodás

Szeretnénk elérni, hogy gyermekeink minél többet mozogjanak, kerékpározzanak, gyalogoljanak, a szabad levegőn mozgásos játékokat végezzenek napi szinten. Fontos a szülőkkel való együttműködés, hiszen nagy szerepet játszik a gyermekek sporthoz való hozzáállásában az is, hogy a családban nem csak autóval közlekednek, hanem használják az egyéb mozgásos eszközöket.

Célunk, hogy megszerettessük a mozgást a gyermekekkel, az udvaron kialakított játszótér elősegíti a nagy mozgások fejlesztését. Törekszünk arra, hogy a félénkebb és nem összerendezett mozgású gyermekek is leküzdjék félelmeiket, és felnőtt segítséggel használják a játékeszközöket.

- ❖ Tartózkodjunk minél többet a szabad levegőn,
- ❖ Változatos eszközöket használjunk,
- ❖ Biztosítsunk játéklehetőséget a mozgásra.

5.1.3. Testi-lelki egészség fejlesztése

A mai kor gyermekei mozgásszegény életmódot folytatnak, sok időt töltenek a televízió, a telefon és az egyéb számítástechnikai eszközök előtt, ezért már az óvodás korú gyermekeken is látható ezek negatív hatása. Stressz, szétszórt figyelem, magatartászavar, szorongás, beszédhiba jellemzi őket. Már óvodás korban tapasztalható, hogy a szülők külön foglalkozásokra viszik gyermekeiket - energiáik lekötése érdekében-, ezáltal túlterheltté válnak.

Célunk, hogy felhívjuk a szülők figyelmét azokra az intő jelekre, melyeket a gyermekek viselkedésén tapasztalunk az óvodai élet folyamán, ezzel kapcsolatban megfelelő szakemberek segítségét kérve próbáljunk változásokat eszközölni. Fontos feladatunk, hogy a gyermekek testi-lelki egés-

zségének fejlesztésére a játék adta lehetőségeket maximálisan kihasználjuk. Próbáljuk elérni, hogy közlékenyek legyenek, fogadják el egymás viselkedését, mutassák ki érzelmeiket, és csökkentsék minimálisra az agresszív viselkedést.

Gyermekek befogadásakor tájékozódniuk kell a gyermek lehetséges betegségeiről, betegségekre való hajlamáról (pl. allergiák). Az óvodáskorúak testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítése, egészségének, épségének védelme, edzése esztétikus, barátságos légkört és környezetet kíván. A célszerű, szép berendezési tárgyak, játékok, díszítések emelik a komfortérzetet, otthonossá varázsolják a környezetet.

Az egészséges életmódra nevelés területei az óvodában

- ❖ Gondozás
- ❖ Testi nevelés
- ❖ Egészségvédelem, edzés
- ❖ Mozgásfejlesztés

Cél:

Az egészséges életmód megalapozásával testi-lelki egészség biztosítása.

A gyermek biológiai- biztonsági, önértékesülési szükségleteinek kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Egyéni szükségletekhez igazodó feltételrendszer kialakítása, biztosítása (esztétikus környezet, megfelelő napirend, heti rend)
- ❖ A családi szokásokat figyelembe véve optimális, a gyermek életkorának és igényeinek megfelelő életritmus alakítása.
- ❖ Az önkiszolgálás (öltözködés, tisztálkodás, étkezés, mozgás, pihenés) terén minél nagyobb gyermeki szabadság biztosítása.
- ❖ Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása, harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermeki szervezet általános védekezőképességének fokozása, egészségének óvása, védelme.
- ❖ A gyermek egészségügyi állapotának figyelemmel kísérése, változásokról a szülő tájékoztatása.
- ❖ Családdal együttműködve egészségmegőrző életre nevelni a gyermekeket.

- ❖ A gyermek edzettségének, teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, ellenálló képességének figyelemmel kísérése.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ A gyermekek önállóan végezzék a személyük körüli testápolási, tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- ❖ Váljanak képessé szükségleteik szándékos irányítására.
- ❖ Váljék igényükké önmaguk és környezetük rendben tartása.
- ❖ Ügyeljenek saját külsejükre, törekedjenek az esztétikus megjelenésre.
- ❖ Vigyázzanak önmaguk és egymás testi épségére.
- ❖ Váljon szokássá az étkezés közbeni kulturált magatartás, az önálló, szükségleteiknek megfelelő étkezés, az asztal és környékének esztétikus rendje.

5.1.4. Balesetek megelőzése és elsősegélynyújtás

A balesetek megelőzése érdekében az intézmény dolgozói rendszeresen ellenőrzik az udvari játékokat, és a feltárt hibákat jelzik az intézmény vezetőjének. A lehető legrövidebb időn belül gondoskodunk az eszközök javításáról, és biztosítjuk, hogy a balesetveszélyes eszközöket a gyermekek a javítás ideje alatt ne vehessék igénybe. A gyermek és felnőtt balesetek megelőzése érdekében balesetvédelmi, tűzvédelmi és munkavédelmi oktatásban részesülnek az intézmény dolgozói. A gyermekek figyelmét is felhívjuk a balesetveszélyes helyzetek elkerülésére és a szabályok betartására.

Feladatunk, hogy:

- ❖ egymás testi épségét ne veszélyeztessék a gyermekek,
- ❖ felnőtt felügyelet nélkül ne tartózkodjanak az óvoda területén,
- ❖ olyan eszközöket szerezzünk be, amelyek megfelelnek a szabvány előírásainak,
- ❖ kirándulások alkalmával mind a szülők, mind a gyermeket figyelmének felhívása a lehetséges balesetek elkerülésére,
- ❖ óvoda épületének biztonságos zárása a gyermekek érdekében.

Célunk, a biztonságos környezet kialakítása.

5.1.5. Személyi és környezeti higiénia megtartása

Az óvoda dolgozói érvényes egészségügyi kiskönyvvel kell, hogy rendelkezzenek. A munkaegészségügyi vizsgálaton évente 1 alkalommal minden óvodai dolgozónak részt kell vennie. A környezeti higiénia védelmében a gyermekek és felnőttek váltócipővel rendelkeznek. Minden szülőtől elvárjuk, hogy a gyermekek részére váltóruhát biztosítsanak az óvodában, gyermekeiket csak a csoportszoba ajtajáig kísérhetik, utcai cipőben a csoportban senki nem tartózkodhat. A mosdók tisztaságáról a higiéniai szabályok betartásáról a dajka gondoskodik. Az intézményben használt takarító- és tisztítóeszközök biztonsági adatlappal kell, hogy rendelkezzenek. Gondoskodunk a gyermekek elől elzárt, zárt szekrényben történő tárolásról. A dajkák a HACCP szabályait betartva kell, hogy végezzék munkájukat. A gyermekek egészségének védelmére megszervezzük az orvosi, fogorvosi vizsgálatokat, védőnői ellenőrzéseket. (Például: fejtetvesség)

Gyermekeinknek ismernie kell a mosdót, mint tisztálkodási helyiséget, biztosítanunk kell, hogy az eszközök számukra elérhető magasságban legyenek, azokat biztonsággal tudják használni. A környezet higiénijára ügyelve az esetleges szemetet, papírzsebkendőt a megfelelő helyre tegyék, és ezen feladatok elvégzése rendszeres szokássá váljon.

Feladatunk elérni, hogy a közösségbe csak egészséges gyermek érkezzen, betegség után orvosi igazolással jöhetnek újra közösségbe.

5.2 Játék- és tanulási tevékenység

A kisgyermek első játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő, és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék a hatékony személyiségformáló hatása miatt megkülönböztetett helyet kap az óvodai nevelőmunkában.

A gyermek, játékos tevékenységben dolgozza fel mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket a szűkebb és tágabb környezetében szerez.

A játék örömforrás, a gyermek alapvető tevékenységi formája. A játék során a gyermek feloldódik, megszűnnek gátlásai, átadja magát az önfeledt, élményt adó tevékenységnek. Az élmény növeli az aktivitást és kitartást, így a játék, kreativitásukat fejlesztő, és erősítő tevékenységgé válik.

Eközben fejlődnek a gyermek érzékei, mozgása, gondolkodása, beszéde, kapcsolatteremtő képessége. Fejlődik társas viszonya, mert az együttes játékszabályok, a normák betartására készíteti

őket. Az „én csinálom”, „én egyedül” élmény újabb és újabb helyzetet teremt önmaga kipróbálására. A kitartást motiválja a felfedezés öröme, az azonosulási és újraéleési szándék, és az átváltozások.

A gyermek a játék minden helyzetében önállóan dönthet, ez a szabadság érzését biztosítja számára.

A játék a legtöbbet mond el a gyermekről. Megfigyelés során megismerhetjük problémáit, vágyait, rejtett érzelmeit, szorongásait. Fontos tehát, hogy a gyermek játéka ne szoruljon korlátok közé. Az életre nevelés a játékból indul, a játék segítségével teljesedik ki. Épp ezért fontos, hogy a napirendben a tevékenységek megszervezésekor a játék megkülönböztetett időarányt kapjon.

Az önfeledt játék tudatalatti tartalmakat is képes a felszínre hozni, ezáltal az esetenként szorongást okozó hatásokat kompenzálni. Nevelőértékük meghatározó a személyiségfejlődés folyamatában.

A játék formái az óvodában:

- ❖ Gyakorló- vagy funkciójáték
- ❖ Szimbolikus - szerepjáték
- ❖ Konstruáló játék
- ❖ Szabályjáték

Cél:

Legyenek képesek intellektuális, mozgásos és szociális tapasztalatok, élmények átélésével gyermeki vágyaik és ötleteik kibontakoztatására a játéktevékenységekben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Feltételek biztosítása /nyugodt légkör, elegendő hely- idő- eszköz- élményszerzési lehetőségek biztosítása /.
- ❖ A támogató környezet megteremtése során figyelembe kell vennie a gyermekek előzetes tapasztalatait, és ezekre kell építenie.
- ❖ Különböző játékfajták megjelenésének elősegítése
- ❖ Kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztése.
- ❖ Segítse a gyermeki fantázia kibontakoztatását.
- ❖ Érvényesítse a szabad játék túlsúlyát, játékirányítása legyen indirekt.

- ❖ A játéktevékenység irányítása során személyre szabott, pozitív, egyéni, fejlesztő értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Legyenek képesek akár több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Szimbolikus - szerepjáték legyen fő játékfajtájuk.
- ❖ Konstruáló játékok legyenek kreatív.
- ❖ Mozgásos és értelmi szabályjátékok szabályait értsék meg és törekedjenek betartásukra.
- ❖ Viselkedésük a játékban legyen kulturált.
- ❖ Képesek legyenek döntéseket hozni: kivel, mivel, hol szeretnének játszani.
- ❖ Önállóan is készítsenek a játékokhoz eszközöket.

A játék és a tanulás összekapcsolódik az óvodában, mivel a gyermek, játék közben észrevétlenül tanul.

Játékban a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelentkezik, a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja. Tevékenység közben rengeteg tapasztalatot szerez a tárgyi világról és az emberi viszonyokról.

Az önfelelt játék kommunikációra ösztönzi. Ezáltal gyarapodik szókincse, tökéletesedik beszédtechnikája.

Játék közben egyszerre több érzékszervvel vesz részt a tapasztalatszerzésben. Ezért a játékot a tanulás „legfontosabb”, de nem kizárólagos színterének tekintjük.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljon a gyermek. A hatékonyságot egyértelműen meghatározza a gyermek motiváltsága, a belső készítés. A spontán tanulás erre épül, - de direkt eszközökkel és önkéntelen odafigyeltetésre készíthető ez által a gyermek.

Az óvodáztatás felső szakaszában a jól időzített, életkori sajátosságokat figyelembe vevő, játékos szituációk teremtése kedvezően befolyásolhatja az óvodáskorú gyerekek tudás iránti vágyának felkeltését.

Az iskolai tanuláshoz való pozitív viszony kialakulásában nagy jelentőséggel bír a társaktól, nevelőktől elcsent tanulási technikák elsajátítása. Ezáltal tökéletesedik a gyermek megfigyelőképessége, munkaalkalmassága, önállósága, kitartása, problémamegoldó gondolkodása, együttmű-

ködési készsége. A sikerélmény erősíti önbizalmát és bátorságot ad neki a nehezebb feladatok megoldásához.

Az óvodában csak kölcsönös viszonyban képzelhető el a gyermekek egyéni szükségleteihez igazított tanulás.

A tanulás lehetséges formái:

- ❖ Utánzásos tanulás
- ❖ Minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- ❖ Spontán játékos tapasztalatszerzés
- ❖ Cselekvés és tapasztalat szerzés alapján való tanulás
- ❖ Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- ❖ Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- ❖ Gyakorlati problémamegoldás

A tanulásnak és az értelmi fejlesztésnek is alapja a gyermeki kíváncsiság, melyet tevékenységekben gyakorolva újabb és újabb tapasztalatokat, élményeket, ismereteket gyűjtve felhasználhatunk a gyermeki képességek fejlesztésére.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésben sajátít el. A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése valamint értelmi képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) különböző élethelyzetekben gyakorolható. A képességek fejlesztése akkor lehet hatékony, ha egyes gyerekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel végezzük.

A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényéhez, egyéniségéhez, teherbírásához, képességeihez és a nevelő beállítódásához igazodó tanulási keret megválasztását is.

A tanulás a nevelés egészén belül egyénenként, osztatlan csoportokban, kötött és kötetlen kezdeményezések, tevékenységek, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megvalósítható.

A módszerek megválasztása a nevelő kompetenciájába tartozik, néhány rendező elv megfogalmazása mellett.

Ilyen:

- ❖ A szemléletesség, fokozatosság, folyamatosság elve,
- ❖ A kreativitás erősítése
- ❖ Meglévő képességből kell kiindulni, és a hiányos képességet kell támogatni

Cél:

Az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, magatartásformálás.
Olyan képességek kimunkálása, amelyre az iskola építeni tud.

5.2.1 Kompetencia területek:

- ❖ Szociális képességek
- ❖ Értelmi képességek
- ❖ Verbális képességek
- ❖ Testi képességek
- ❖ Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek (önállóság, felelősség, céltudatosság, kooperáció)
- ❖ Erkölcsi megítélő-képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- ❖ Érzelmek, motivációk, beállítódás (hangulata, magatartása)
- ❖ Akarati tényezők (önállóság, fegyelmezettség, kötelességtudás, kitartás, feladattudat, szabálytudat)
- ❖ Értelmi képességek
- ❖ Gondolkodási műveletek (fogalomismeret, tájékozottság, össze-hasonlítás, megkülönböztetés, következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis, konkretizálás, általánosítás, számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria)
- ❖ Pszichikus funkciók működése (koncentráció, feladattartás, figyelem, érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség, figyelem)
- ❖ Érzékszervi szféra, (testséma-ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs működés, téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés)
- ❖ Verbális képességek
- ❖ Nyelvhasználat (folyamatos beszéd, beszédkedv, képolvasás, hangerő, beszéd tisztasága, mondatszerkesztés)
- ❖ Verbális kommunikáció (beszédértés, nyelvi kifejezőkészség, szókincs)
- ❖ Testi képességek
- ❖ Nagymozgások (mozgáskoordináció, erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség, társra figyelés, téri tájékozódás)
- ❖ Finommozgások (ábrázoló tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, fűzés, kézimunkázás, ceruzafogás; praktikum: öltözés, gombolás, zipzárazás, kötés)

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Változatos tapasztalatszerzést támogató környezet megteremtése
- ❖ Élmények biztosításával segítse az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzését.
- ❖ A gyermeki kíváncsiság aktiválása
- ❖ Felfedező, problémamegoldó tevékenységek biztosításával a kreativitás fejlesztése (sajátos látás- és megoldásmódok elsődlegessége)
- ❖ Tudás iránti vágy felkeltése, ébrentartása és kielégítése
- ❖ A differenciált bánásmód elvének és az egyéni képességekhez igazodó feladatadás szem előtt tartása a tehetséges gyermek fejlesztésében is
- ❖ Szülői környezet megnyerése a közös nevelésnek, fejlesztésnek.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Legyen a gyermek minden újra nyitott
- ❖ Alakuljon kitartása, együttműködési készsége
- ❖ Motiváltság jellemezze a feladatok elvégzését
- ❖ Tanulási képességei, gondolkodási műveletei, kompetencia területei érik el az iskola-kezdéshez szükséges érettséget

5. 3. Társas- és közösségi tevékenység

Az óvodáskorú gyermeket érzelmei vezérlik. Az érzelmi nevelés óvodai nevelésünk folyamatában, tevékenységeiben komplexen jelenik meg.

Az érzelmi nevelés és szocializáció alapja a derűs, kiegyensúlyozott szeretetelli légkör a befogadástól az óvodáskor végéig.

Az óvodai életben az életre való nevelés szempontjából a társas és közösségi tevékenységek fejlesztése, gyakorlása kiemelkedően fontos.

Ezen a téren találkoznak elsőként a gyerekek – a családból kikerülve – új problémákkal (idegen környezetbe való beilleszkedés, hasonló korú társakkal való együttműködés).

5.3.1 Befogadás, beszoktatás

Befogadásunk két területről történik:

- ❖ Családból érkező gyerekek
- ❖ Sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása

A gyermekek befogadása folyamatos, rugalmas. A gyermeki és szülői igényeket figyelembe vesszük. Hisszük és valljuk minden gyerek teljes értékű, bármelyik társadalmi rétegből, etnikumból érkezik, vagy sajátos nevelési igényű. Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol őszintén elfogadják, tolerálják és differenciált egyéni bánásmódot alkalmaznak vele szemben.

Az SNI gyerekek integrációját részben tudjuk megvalósítani. Olyan gyerekek fogadását tudjuk biztosítani, akik önállóan magukat ellátni képesek. Külsős gyógypedagógusokat alkalmazunk, akinek a munkáját az óvodapedagógusok segítik. Szocializációjukkal az esélyegyenlőségüket biztosítjuk.

Befogadás fázisai:

- ❖ Beiratkozáskor megismerheti a gyermek és a szülő az óvodapedagógusokat, dadust, az óvoda helyiségeit, udvarát.
- ❖ Minden egyes gyermek szülőjével kapcsolatfelvétel, elbeszélgetés a gyermekről, óvodáról, otthonról hozott szokásokról.
- ❖ A szülők előkészítő munkájának támogatása szülői értekezlet keretében: napi óvodai élet bemutatása, átadás, búcsúzás körülményeinek megbeszélése, alapvető feladatok, az óvodai nevelés törekvései.

5.3.2 Szocializáció

Tudatosan törekedni kell a közösségben zajló folyamatok, társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására. A gyermekek fogékonyak a mintaadó felnőttek és a hasonló korú társak példájának követésére.

Minden gyermeknek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű fejlődéséhez. A közösséget az egyének alkotják, meg kell tanulniuk egyéni akaratukat, vágyaikat a közösségen belül megvalósítani.

Az óvoda vonzóvá tételében az élmény gazdag tevékenységek központi szerepet kapnak. A közös élmények, játékok, ünnepek nagyban segítik az óvodai élet megszerettetését. Jó légkörben, hangulatban a közösségi normák, szokások betartását sem érzi a gyermek kényszernek. A gyermekcsoportban a demokratizmus azt jelenti, hogy a felnőttek ugyanúgy figyelembe veszik a gyermekek jogos kívánságait, mint ahogy a gyermekektől elvárják a felnőttek normáinak követését, a szokások betartását.

Cél:

Pozitív érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő képességek formálása, kooperáció – kommunikáció erősítése a társas kapcsolatok létrehozásának érdekében. A gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, az intézményes nevelés keretében, a csoport normái alapján.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Kiegyensúlyozott légkör kialakítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ Gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek, felnőtt-felnőtt kapcsolatának érzelmi kialakítása, megerősítése, pozitív attitűd átadása.
- ❖ Az óvodapedagógus és más dolgozóinak magatartása, kommunikációja, bánásmódja legyen modellértékű.
- ❖ A gyermek szociális érzékenységének, én tudatának és önértékesítő törekvéseinek fejlesztése közös élmények felkínálásával.
- ❖ Elvárások (szokás- és normarendszer) egyértelmű megfogalmazása
- ❖ Értékek (emberi, természeti, társadalmi) megismertetése, tiszteletére nevelése, kiemelve a szülőföldhöz való kötődést.
- ❖ Általános emberi értékeket és normákat elfogadó kommunikációs technikák megismertetése.
- ❖ Különböző élethelyzetekben, tevékenységekben teremtsen lehetőséget a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítésére.

Együttéléshez szükséges erkölcsi és akarati tulajdonságokkal való megismertetés, mint:

- ❖ együttérzés
- ❖ segítőkészség
- ❖ önzetlenség
- ❖ figyelmesség

- ❖ igazmondás
- ❖ őszinteség
- ❖ örömszerzés
- ❖ tisztelet tudás
- ❖ önállóság
- ❖ mások elfogadása, befogadása
- ❖ önfegyelem
- ❖ kitartás
- ❖ feladattudat
- ❖ szabálytudat

Nehezen szocializálható sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű illetve kiemelkedő képességű gyermekek segítése a nevelés folyamatában a megfelelő szakemberek közreműködésével.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Stabil társas viszonyal rendelkezzenek.
- ❖ Alakuljanak ki szociális érzelmeik.
- ❖ Ragaszkodjanak csoportjukhoz, óvodájukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz (szülőföldjükhöz).
- ❖ Válják igényükké a helyes viselkedésformák, szokások, szabályok betartása.
- ❖ Konfliktusos helyzeteket egyezkedéssel tudják megoldani.
- ❖ A csoportba érkező vendégeket (felnőtteket, gyerekeket) köszöntsék.
- ❖ Reális önismeretük legyen. Képesek legyenek önértékelésre, helyes önérvényesülésre.

5.4. Munka jellegű tevékenység

A gyermekeknek már óvodáskorban rá kell érezni a munka hasznára.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutat.

Fontos pedagógiai szempont, hogy a gyermek munkakedvét ne szegje a túl könnyű vagy a túl nehéz feladat.

A gyermekre rákényszerített munka eleve kudarcra ítéltetett. A munkát a gyermek önként, örömmel és szívesen vállalja, de vállalását rendszeresen, folyamatosan végezze, az óvodapedagógus, az asszisztens és a dajka irányításával, illetve együttes tevékenykedéssel.

Az együttműködés, a csoportosan végzett munkánál a legjellemzőbb, legszembetűnőbb a gyermekek számára. Pl.: saját környezetük tisztántartása, díszítése, játékok javítása, készítése, növényápolás, kerti munka, naposi munka, önkiszolgálás, megbízások teljesítése.

Valamennyi munkafajtánál közös vonás, hogy tényleges munkavégzést, tevékenykedést jelent a gyermek számára. A következetesen betartott szabályok segítik a szokásrendszer kialakulását és az akarati élet fejlődését.

A nevelés folyamatában a munka segíti a tapasztalatszerzést, a környezet megismerését, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakulását (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).

Cél:

Legyen képes minden olyan munka elvégzésére, amit testi épsége veszélyeztetése nélkül szívesen, önként el tud végezni, együttműködve társaival.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Különböző típusú munkatevékenységek tervezése és azok feltételeinek biztosítása.
- ❖ Tudatos pedagógiai szervezés a gyermekkel való együttműködés.
- ❖ Folyamatos, konkrét, reális, pozitív értékelés.
- ❖ Saját és mások elismerésére nevelés.

Fejlődés várható eredményei:

- ❖ Ismerjék a különböző munkaeszközök használatát, helyét.
- ❖ A gyermekek szeressenek dolgozni.
- ❖ Közösségért végzett munkába kapcsolódjanak be és vállaljanak benne feladatokat.
- ❖ Legyen kitartásuk az elvállalt feladatok befejezésére.
- ❖ Közösségért végzett munkafajták során tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás közt megosztani.

6. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

6.1. Tervezés

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva lehet megtervezni. A nevelés és tanulás tervezése, egymással kölcsönhatásban valósítható meg. Az óvodai nevelés képességek fejlesztésére irányul, azaz az ismeretek alkalmazására tevődik a hangsúly. A tudatos pedagógiai tevékenység igényli a tervszerű, bizonyos mértékig előre elgondolt tervezést. Folyamatosan kell formálni a tervezési munkát, hogy a gyermeki önkéntesség maximális figyelembevételével segítse az óvónőnek a biztonságot jelentő, tudatos felkészülést, odafigyelést. A céltudatos pedagógiai munka megkívánja, hogy a fejlesztést – éves, negyedéves periódusokban - az óvónők átgondolják. Konkrét formában tervezni egy vagy kéthetes periódusokban célszerű. Tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem minél több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre tevődik a hangsúly.

Az óvodapedagógusok az adott csoportra és nem korosztályokra terveznek.

Nevelőváltásnál a tervezéshez át kell tanulmányozni az előző évi, gyermekekre vonatkozó feljegyzéseket.

A hosszú távú terv szakaszolásakor nem lehet figyelmen kívül hagyni a nyári időszak más jellegét. A nyári időszak kiemelését az indokolhatja, hogy a gyermekek egy része ilyenkor nem jár óvodába.

A hosszú távú tervezés rendező elvei:

- ❖ Az óvodában a tevékenységek alapritmusát az évszakváltás adja, melyeket ünnepek és hétköznapi tagolnak.

- ❖ Az óvodapedagógusoknak az életkor-specifikus tevékenységek megtervezésekor figyelembe kell venniük a Pedagógiai Programban felvázolt alapelveket, a gyermekek szociokulturális háttérét, a program irányelveit, a nevelés feltételrendszerét és az óvoda éves tervében megfogalmazott feladatokat.
- ❖ Az óvodapedagógusok tervezéskor a fokozatosság, folyamatosság elvét követik.

Rövidtávú tervezés

- ❖ A csoportban dolgozó óvodapedagógusok az éves terv alapján egy-két hétre lebontva konkretizálják a tevékenységeket.
- ❖ A gyermekek spontán tevékenységei naponta alakíthatják a tervet.
- ❖ A hetes – kéthetes ciklusban felvázolt terv bővíthető, átformálható, elhalasztható.
- ❖ Fontos szempont, hogy a spontán gyermeki megnyilvánulásokat rendszerbe foglalja az óvodapedagógus, hogy segítsék, és ne tördeljék a nevelés folyamatát.

6.2 A nevelés szervezeti keretei

Óvodánkban kizárólag vegyes életkorú óvodai csoportok kialakítására van mód. A harmonikus személyiségfejlődés szempontjából előny, ha a normál fejlődési ütemű és a sajátos nevelési igényű gyermekek együtt nevelkednek. A nevelőnek értékelnie kell a különbözőség megtapasztalásának a szocializációs előnyeit is.

A csoportlétszám kialakításánál a törvényben meghatározott csoportnormákból (férőhely, maximum-minimum létszám stb.) kell kiindulni.

6.3 A nevelés időkeretei - napirend, heti rend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. Az egészséges életritmus, a megszokott tevékenységek sorrendje erősítik a gyermek biztonságérzetét, és segítik az „időben” való tájékozódását.

Elv a napirend megtervezéséhez:

A napirend a gyermeki szükségletekhez igazodva segítse elő a harmonikus személyiség-fejlesztésüket:

- ❖ A mozgást és a pihenést célzó tevékenységek optimálisan váltsák egymást. Elégítse ki a mozgásigényt, és adjon lehetőséget regenerálódásra.
- ❖ A tevékenységek között legfontosabb a játék, amelynek kitüntetett szerepet kell biztosítani.
- ❖ A napirendben fontos, hogy mennyi időt biztosít a gyermeknek a szabadban tartózkodásra, nyáron és télen egyaránt.
- ❖ Fontos, hogy a napirend biztonságot, támpontot és állandóságot adjon a gyermeknek, hogy segítse a szokásrendszer kialakulását. Ugyanakkor rugalmas és folyamatos legyen, kerülje a felesleges kötöttségeket.
- ❖ A napirendbe természetes módon épüljenek be a gondozási, étkezési feladatok, helyi szokások és igények.
- ❖ A napirend a gyermeki igények és az évszakok váltakozása szerint módosulhat.

A napirend általános időkerete 9 órás óvodai nyitva tartásnál

❖ Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
❖ Étkezés, pihenés	3 óra
❖ Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
❖ Komplex foglalkozások naponta	10 – 35 perc

/fejlettségtől függően az óvónő kompetenciájába tartozik /

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények és az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

A csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével a foglalkozások és időkeretei megváltoztathatók.

A program ajánlott napirendje, heti rendje:

7.⁰⁰ -10.30

- Személyes percek, beszélgetés (8:00-ig bezárólag)
- Játék, szabadon választott tevékenységek

- Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének-zene)
- Környezetből szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése
- Folyamatos tízórai, testápolással kapcsolatos teendők (8:30-9:30)

10.30-12.00

- Verselés, mesélés, mindennapos irodalmi élménynyújtás
- Mozgásos percek
- Játék a szabadban, élményszerző séta
- Szabadon és spontán szervezett mozgásos énekes játékok a szabadban

12⁰⁰ — 13⁰⁰

- Ebéd
- Egészségügyi szokások gyakorlása
- Naposi feladatok elvégzése
- Készülődés a pihenéshez

13⁰⁰ — 15⁰⁰

- Pihenés, alvás mesével, énekekkel

15⁰⁰ — 15³⁰

- Ébredés
- Teremrendezés
- Uzsonna
- Egészségügyi szokások gyakorlása

15³⁰ — 16⁰⁰

- Folyamatos játéktevékenység
- Egyéni fejlesztés, képességfejlesztő tevékenységek
- Folyamatos hazabocsátás

Heti egy alkalommal a testnevelést kötötten szervezzük.

HETI REND:

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékbá integrált tanulás	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés, Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékbá integrált tanulás	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése
Délutáni játékbá integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

6.4 Tevékenységek kerete

Ünnepeink, évszakokhoz kapcsolódó jeles napok és az óvodai élet hagyományai.

Az ünnepek jelentősen szolgálják a közösséggé formálást, a közös élmény erejével hat, erős érzelmi átéléssel erősíti a közösséget. Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból, ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek, a megismerés sokféleségét biztosítják.

Egymástól elválaszthatatlanul fejlődnek a képességek, melyek a komplex személyiség fejlődését eredményezik. Ha mindezt átszövik az emberi értékek, erkölcsi tulajdonságok — mint amilyen a szeretet, bizalom, a másik ember türelmes elfogadás, az önzetlen segítőkészség stb. — valamint a néphagyományok közelsége, akkor egy jelentős lépést tettünk meg gyermekeink nevelése szempontjából.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget és bensőséges légkört képes teremteni. Fontos tehát ezt megéreztetnünk a gyerekekkel és az ünnepet egy szeretetteljes, meghitt légkörben tapasztalhatja meg a gyermek.

6.5. Ünnepeink, jeles napok

Ünnepeink, hagyományaink:

- ❖ Születésnapok megünneplés
- ❖ Idősek napja
- ❖ Márton napi felvonulás
- ❖ Mikulás
- ❖ Karácsony
- ❖ Farsang
- ❖ Március 15.
- ❖ Húsvét és húsvéti hagyományok
- ❖ Anyák napja
- ❖ Gyereknapi
- ❖ Iskolába menők búcsúja

Az ünnepek és a néphagyomány-örzés az óvodában igen szorosan összekapcsolódik. A népszokások általában az egyházi ünnepekhez és az évszakok változásaihoz kapcsolódnak. A magyar népszokásokban jeles napként tartjuk számon azokat az ismert ünnepeket, melyeket az óvodában is megünneplünk. A jeles napok az őszi, téli, tavaszi és nyári napforduló köré csoportosulnak.

Az őszi ünnepekörhöz tartozó jeles napokhoz elsősorban gazdasági jellegű szokások kapcsolódnak (szüret, betakarítás stb.) ezért ezek kevésbé épültek be az óvodai ünnepek közé. Ősszel főleg a megfigyelés, a „rácsozási” lehetőségeit használjuk fel, amit a természet szépsége, a színek gazdagsága és levegőjének illata biztosít. Számunkra ez a közös természetgyűjtések, a természetjátékok készítésének ideje. A hozzájuk kapcsolódó mesék, versek, mondókák, dalos játékok színesítik, gazdagítják a gyermekek körülvevő világát. Például: hangutánzó, csőszválasztó, piacos, vásáros, hátán vivős játékok; a természet változásairól, a madarakról, esőről, szélről szóló történetek, s eközben új, a gyermekek számára ismeretlen fogalmakkal is találkozhatnak (csősz, avar, must, stb.).

A téli ünnepekör középpontja a téli napforduló ünnepe, a karácsony.

Az ezt megelőző időszakban már a teremdíszítés, az adventi naptárak, titkok, meglepetéseket rejtő kisfiókok, az adventi koszorúk elkészítése is az örömnépet, a várakozás izgalmát sugallja, készíti elő.

Adventi készülődés:

Borbála napján cseresznyeágot teszünk vízbe, Luca napja pedig a búza elültetésének ideje. Mindkettő az új élet és a megújulás jelképe.

Mikulás

Az érkezését megelőzik a róla szóló történetek, legendák; dalokat, verseket tanulunk. Erre a napra az óvónők apró meglepetéseket készítenek a gyerekeknek és végül a Mikulástól ki-ki megkaphatja a maga csomagját egy kis versike, dalocska fejében.

Karácsony

A szeretet bensőséges ünnepe

A január, ez az időszak - ha az időjárás is kedvez - a téli örömek megtapasztalásának, élvezetének ideje. A versek, mesék, történetek is a téli természetről szólnak. Kiemelt hangsúlyt kap a környezetvédelem, a madárvédelem, a madáretetés.

Farsang

Január 6-tól (Vízkereszt) hamvazó szerdáig tart a farsang. A farsangi időszak a mulatozás, evés - ivás, álarcos bál ideje, de egyben a tél búcsúztatása, a tavaszvárás ünnepe is. A gyerekek, szülők, óvónők egymást segítve készítik a jelmezeket, a télkergető, télcsúfoló dalokat, mondókákat tanulnak. A farsangi multság zártkörű.. A rövid álarcos felvonulást táncmultság követi. A farsang, hamvazó szerdán ér véget, amikor a gyerekekkel közösen fánkot sütünk.

Húsvét

A gyerekek tanuljanak locsolóverset, óvónőjük segítségével fessenek tojást. Locsolkodjanak, és vegyenek részt a tojásos játékokban. Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

Díszítsék az ablakot, csoportszobáikat az ünnep jellegének megfelelően. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvodapedagógusokat, a lányok készítsenek tojást a fiúknak.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei is fontos szerepet játszanak mindennapjainkban.

Anyák napja

Az Anyák napja, a Gyermeknap és a nagycsoportosok búcsúzása nyilvános. Törekszünk arra, hogy a hagyományos, kissé színpadias szereplések időtartamát csökkentsük. A rövid, pergő, a gyermekeket egyszerre mozgató, a csoport kedvenc dalaiból, mondókáiból és verseiből összeállított műsorok kellemes élményt jelentenek a résztvevő gyermekeknek és a szülőknek egyaránt. Az ünnep legyen egyéni élmény, közvetlen és nagyon természetes, szeretetteljes.

Gyermeknap

A Gyermeknap az óvoda valamennyi gyermekének közös ünnepe. Nemcsak a gyermekek tevékenységére ad remek lehetőséget, hanem a szülőkkel való együttműködésnek is remek helyszíne. Erre a napra változatos programokat szervezünk: udvari partikat, versenyjátékokat szervezünk.

Lényeg, hogy minden gyermek számára felszabadult, örömteli együttes ünnepet, játékot jelentsen ez a nap.

A nemzeti ünnepek az óvodában a megemlékezés kategóriájába tartoznak.

A március 15-i megemlékezésnél főleg a külsőségek dominálnak. A gyermekek életkori sajátosságai nem teszik lehetővé, hogy a nemzeti ünnepből valami nagy, intellektuális élmény alakuljon ki. Fontosabb megéreztetni a nap másságát, a külsőségek, az ünnepi hangulat megéreztetése már elegendő lehet ahhoz, hogy később, idősebb korban a konkrét jelentését és üzenetét is megértsék.

A zászlók lengetése, az ünneplő ruha, a kokárda, az ünnep hangulata által közvetített mélyebb tartalom is megérintheti a gyermekeket. Érezzék, és ne mindenáron értsék, a gyermekek miről van szó.

A megemlékezések közé sorolhatók a gyermekek születésnapja, melynek a csoportban kialakult hagyományai vannak. Rövid, bensőséges, kellemes percekről van szó csupán, melynek hatása hosszú időn át megmarad.

Az óvodai nevelés folyamatában a hétköznapi hagyomány és népszokás őrző tevékenységei közül a földhöz, a természetes anyagokhoz, a természethez, annak védelméhez való kötődést, a

felnőttek és a gyerektársak szeretetét, megbecsülését helyezzük előtérbe. Csak hagyományok révén őrizhetjük meg azt a rengeteg tudást, tapasztalatot, amelyet elődeink felhalmoztak.

6.6 A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés, dramatikusjáték
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Ének-zene Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, Verselés, mesélés, dramatikus játék, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Mikrocsoportos	Ének, zene Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

6.6.1 A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.

A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

6.6.2 Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak.

Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje az általános értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki.

Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, és a csoport előtt is.

Az óvodapedagógus kerülje a tárgyi jutalmak osztogatását. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetés lehetőség szerint kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

7. VERSELÉS, MESÉLÉS

A tevékenység célja:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata.

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyerekeknek. A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyereket egymással és az anyanyelvükkel.

A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Az óvodapedagógus a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze.

Olyan **meséket** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék.

Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is.

Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realistikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.

Kapjanak lehetőséget a saját vers és mesealkotásra, mesetörténetek befejezésére.

A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekekkel együtt sokszor ismételjék az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de so-hase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket.

A verselés, mesélés, dramatikus játék illusztrálásához csak olyan kellékeket használjon az óvodapedagógus, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

A kiscsoportos gyermekek ismerjenek meg 10-12 mondókát és 10-14 új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételtessék.

A nagyobb gyermekekben alakuljon ki a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsaszövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataikhoz, hangulatához.

Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Az óvodapedagógus teremtsen ehhez minél több lehetőséget.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Legyen lehetőség az ilyen típusú játékokra is.

A gyermekek ismétlegessék az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása mindenkor kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az óvodapedagógus ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

Az óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt - olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét.

A gyermekek fantáziája gazdag. Az óvoda adjon a gyermeknek próbálkozási alkalmat a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket nevezzék el a „**mi mesénk**”-nek.

A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen az óvodapedagógus olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Az óvodapedagógus teremtsen rituálét a meséhez. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy ezt követően eljátszassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat.

Cél:

- A nyelv szépségének kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- Interkulturális nevelés.
- A szülők nevelési szemléletének formálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- Életkorak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása.

- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, ezen túl a mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyerekek hazájának kulturális értékeiből.
- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása.
- Mesesarok kialakítása.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyerekek részére.
- A gyerekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- Szívesen dramatizál, bábozik.
- Kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol.
- A gyerekek mese, versalkotásra ösztönzése.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- Könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- A mesélés szerepének megismertetése szülői körben.

A fejlődés várható eredményei:

- Örömmel várja a mesélést.
- Mesekezdeményezésen szívesen vegyen részt.
- Képes kitartóan figyelni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni.
- Szívesen nézeget képeskönyveket.
- Képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verseket, mondókákat.
- Képes meséket, történeteket alkotni.
- Az elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tudja.
- Növekszik a szülői mesélés gyakorisága.

8. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, amely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A zenei képességfejlesztési anyag

feldolgozása a népi gyerekdalok, valamint Forrai Katalin: „Ének az óvodában”, valamint Törzsök Béla „Zenehallgatás az óvodában” című könyv alapján történik. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyerekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek. A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a népi játékok, körjátékok megismerésére is.

Célja:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerrek megismertetése által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A migráns gyerekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal – és zeneianyagválasztás.
- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása: szüreti mulatság, pásztorjáték, farsang, kiszézés, pünkösdőlő, lakodalmás.
- Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyerekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- Kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása.
- Az óvodapedagógus örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékokban, maga is élvezi a tevékenységet.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A fejlődés várható eredményei:

Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, bátran énekel egyedül is.

Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.

- ❖ Megkülönbözteti a zenei fogalompárokot, halk – hangos, gyors-lassú
- ❖ Mozgása esztétikus, ritmuskövető.
- ❖ Szívesen hallgat zenét.
- ❖ Felismeri néhány hangszer hangját.
- ❖ Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára.

A 3-4 éves korú gyermekek nagyon élvezik az ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek is teremtsen az óvodapedagógus továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.

Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására.

Az 5-6-7 éves gyermekeket ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg

a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai is.

8.1. A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek legyenek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatóak.

Ezeket a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a zenei alapfogalmakat. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátékos hangszerek hangszínét.

Érzékeltessék különböző játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek legyen lehetősége 5-15 percig tartó hangszeres zenét megtekinteni.

A nagyobb, fejlettebb gyermekek énekelgessenek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtessék a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord maradjon.

Az énekes játékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg, halkabban - hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal.

Érzékeljék minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez.

A zenei élményközvetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek legyen lehetősége megismerkedni és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújítatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

8.2. A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel kis csoportos munkaformában szervezze meg az óvodapedagógus. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni.

A kötött jellegű szervezett énekes játékot a csoportszobában, vagy az udvaron tartsa meg az óvodapedagógus.

Az óvónő a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez.

8.3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglajtsza, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókinccs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ❖ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ❖ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

9. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A gyermekek ábrázolótevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabbika.

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását teszi lehetővé a gyermekek számára.

A tevékenység célja:

- ❖ A gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása.
- ❖ A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása.
- ❖ Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- ❖ Helyes ceruzafogás elsajátítása.
- ❖ Az óvodapedagógus feladatai:
- ❖ Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyerekek számára.
- ❖ Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.

- ❖ Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- ❖ Megtanítja az ábrázolótevékenységekkel kapcsolatos higiéniai szokásokat.
- ❖ Megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáit, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- ❖ Formálja a gyermek képalkotását, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás, és gyöngyfűzés alapjait.
- ❖ A gyerekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- ❖ A gyerekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.
- ❖ Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival segíti.
- ❖ A balkezes gyereket nem erőlteti a jobb kézzel való munkálkodásra.
- ❖ Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogásra.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- ❖ Élményeit képes megjeleníteni.
- ❖ Szem-kéz koordináció összerendezett.
- ❖ Helyesen fogja és használja a ceruzát, egyéb eszközöket.
- ❖ Ismeri a hat alapszint, azt bátran használja.
- ❖ Megfelelő a finom motorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- ❖ Szívesen alkot közösen a többi gyerekekkel is.
- ❖ Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- ❖ Alkotás közben ügyel környezetére, saját maga és munkája tisztaságára.
- ❖ Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra és képes véleményt alkotni.
- ❖ Vonalvezetése balról jobbra halad.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárlóhelyekre van szükség.

A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvónő, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tárlóhelyhez.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, és az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják vagy előről, kezdik.

Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, vágáshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, és teremtsen meg a mindennapi szabad játékban is.

9.1 A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

Tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat.

A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott.

A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak a gyermekek képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcolással, nyomattal stb.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb.

A legkisebb óvodások is ismerkedjenek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, és örüljenek a létrehozott produktumnak. Alakítsunk ki képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az építés során próbálkozzanak a tér variálásával. Használjanak ehhez

pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat.

A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az 5-6-7 éves gyerekek a képalakító alkotás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket pl.: plakettek, domborművek, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb.

Az óvoda „legidősebbjei körében” alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, készítsenek ajándékot. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. Lehetőség szerint több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa a gyermekeknek.

9.2 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta.

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított kis csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. Az óvónő által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-

alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 4-5 gyermek vegyen részt a tevékenységben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ❖ Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- ❖ Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket
- ❖ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ❖ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ❖ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

10. A MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉKOK

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finom motorikus manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

A tornának, a játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a teremben és a szabadlevegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján a gyerekek számára lehetőséget biztosítunk.

A tevékenység célja:

- ❖ A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- ❖ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek.
- ❖ A gyerekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- ❖ Fizikai erőnlét fejlesztése.
- ❖ Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- ❖ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében
- ❖ Biztonságos környezet kialakítása.
- ❖ Baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása, azok betartatása.
- ❖ A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport fejlettségi szintjét.
- ❖ A játék, a játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.
- ❖ Oldalúságot jelző csuklópánt használata.
- ❖ Tiszta, jó levegő biztosítása a teremben.

- ❖ A tevékenységek irányításánál és értékelésénél figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- ❖ A testnevelés foglalkozások szervezése elegendő időt hagy a gyakorlásra.
- ❖ A testnevelési foglalkozások szervezése biztosítja a folyamatos mozgás lehetőségét, kiküszöböli a várakozási időt.
- ❖ Napi tevékenységek részként a minden napos, 5-10 perces frissítő torna tervezése során elsősorban mozgásos játékot tervez.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Igényli a mindennapos mozgást.
- ❖ Mozgása harmonikus összerendezet.
- ❖ Téri tájékozódása kialakult irányokat meg tud különböztetni.
- ❖ Alkalmazza a jobb, bal kifejezéseket.
- ❖ Fizikai erőnléte, állóképessége az életkorának megfelelő.
- ❖ Kialakult a szem – kéz, szem – láb koordinációja.
- ❖ Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, együttműködő és segítőkész.
- ❖ Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

10.1 A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket és azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a 3-4 éves gyermekek nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg futásgyakorlatokkal, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal.

Játszhassanak ugrásgyakorlatokat.

Ismerkedjenek meg dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés - elkapás stb.

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül.

A gyermekek játszhassanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvónő használjon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz.

A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Készítsék a gyermekeket az életkoruktól elvárható erő kifejtésre.

Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly.

Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok, pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből- távolugró versenyt stb.

A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. A gyermekek minél gyakrabban játszhassanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikó-rugdalozás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszhassanak egyensúlyozó játékokat 5cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása.

Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játszhatnak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2m magas kötél felett is.

A gyermekek nagyon kedvelik a labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhatnak párokban, kisebb csoportokban.

Végezzenek támaszgyakorlatokat, pl. pók, rákjárás, talicskázással.

Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

10.2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék során biztosítja. Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak összevontan, de életkor szerint differenciálva heti egy alkalommal szervezze meg.

Az utánzásra alapuló mozgás anyagát az óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építse fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Tudnak helyben labdát vezetni.
- ❖ Célba dobnak egykezes felsődobással.
- ❖ Az ugrásokat talajérésükre fékezni tudják.

11. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg. Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történéseken keresztül érvényesül.

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Célunk:

- ❖ A természeti és épített környezet megismerésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- ❖ A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A 3-6-7 éves korú gyermekeknek a helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- ❖ Az új ismereteket a gyerekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.
- ❖ A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- ❖ Változatos tevékenységeket biztosít a felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- ❖ A témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely a környezet sajátosságait.
- ❖ Módszereit, eszközeit a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazítja pl.: megfigyelés, játékos tevékenységek, problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- ❖ Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- ❖ Megtanítja felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- ❖ Meglátatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat.

- ❖ Megismerteti a környezetvédelem alapjait.
- ❖ Megalapozza a takarékoskodást a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelést szelektálást.
- ❖ A kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál.
- ❖ Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez.
- ❖ Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat.
- ❖ Elősegíti a gyerekek önálló véleményalkotását, döntési képeségeinek fejlődését.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.

11.1. A 3-6-7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összeállítására a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása és megszerettetése után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket.

Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól. Ismerkedjenek meg az óvoda környékével.

Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket és azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást.

Nézegetsenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe.

Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak.

Látogassanak el a településen lévő középületekbe.

Legyen ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

11.2. Külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések passzív szókincsé válnak, később azonban egy részük beépül a beszédükbe.

Célunk:

- ❖ A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása.
- ❖ A játék során a spontán adódó matematikai helyzetek kihasználása.
- ❖ Érdekes, a gyerekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése és azok megoldása.

11.3. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

Az óvodapedagógus figyeljen a gyerekekre, a kérdésére válaszoljon.

Ez segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését. Az

óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

11.4. A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében csoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- ❖ Tudják nevüket, születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- ❖ Felismerik a napszakokat.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- ❖ Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ❖ Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- ❖ Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- ❖ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

12. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE, FEJLESZTÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

Az óvodai nevelés feladatai a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése terén:

- ❖ a felismerés, azonosítás, diagnosztizálás
- ❖ a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése,
- ❖ a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek,
- ❖ a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

12.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Készült a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet alapján

Óvodánk az Alapító Okirat alapján a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a saját nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs, foglalkoztatását vállalja.

A többségi óvodában történő együttnevelés, a szakértői bizottság útmutatása alapján történik. A szakvéleményben megfogalmazott diagnózis és javaslat alapján, speciális szakemberek bevonásával, egyéni fejlesztési terv szerint.

Cél:

A gyermek önmagához viszonyított fejlesztése, segítése. Az elvárásokat a sérülés jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Az óvodai nevelés a sérült gyermekek esetében is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A befogadó környezet előkészítése, a gyermekek, a szülők, az óvodai dolgozók tájékoztatása
- ❖ A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása
- ❖ A fejlődés zavarához igazodó szakember, gyógypedagógus stb. alkalmazása

- ❖ Habilitációs, rehabilitációs egyéni vagy csoportos fejlesztés megszervezése. A fejlesztés szervezeti kereteit, módszereit, eszközeit a gyermek egyéni, speciális szükségletei határozzák meg.
- ❖ Az óvodai nevelő team munka (óvodapedagógusok, ha van pedagógiai asszisztens, dajka, speciális szakemberek együttműködése)
- ❖ A család és az óvodai szakemberek együttműködése, segítség a hátrányok leküzdéséhez
- ❖ A szükséges tárgyi feltételek, segédeszközök megléte

12.2. A kiemelt képességű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése

Cél:

A gyermeki kíváncsiság kielégítése során, segíteni az egyéni képességek felismerését, fejlesztését. Olyan óvodai környezet biztosítása, ahol a gyermek tudja és akarja kibontakoztatni tudását.

A tehetség fajták:

- ❖ Az intellektuális tehetség: kimagasló matematikai, fizikai, nyelvi adottságok
- ❖ Művészi tehetség: képzőművészeti, zenei, tánc adottságok
- ❖ Sport tehetség: kimagasló eredmények a mozgás területén
- ❖ Szociális tehetség: vezetői, szervezői adottság

Az óvodapedagógus feladata a tehetséggondozás során:

- ❖ a tehetség felismerése
- ❖ a tehetséges gyermek képességeinek fejlesztése, tehetségfejlesztő programokkal
- ❖ a kreativitás és az egyéni megoldások preferálása
- ❖ személyre szabott, differenciált feladatok adása
- ❖ a szülők megnyerése, gyermekük támogatása
- ❖ továbbképzéseken részvétel, lehetőség szerint (a tehetség összetevőiről, a fejlesztés módszeriről)

13. GYERMEKVÉDELEM

Célja:

A gyermeki jogok mindenekfelett érvényesülésének ellenőrzése.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felkutatása, támogatása, fejlesztése

A prevenciós, feltáró és a problémák megszüntetésére irányuló tevékenység átfogja az óvodai nevelés egészét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ A segítségnyújtás, a hátrányok enyhítése, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.
- ❖ Lehetőség szerint figyelemmel kísérjük a családok helyzetét.
- ❖ Lehetőséget keresünk, hogy a rászoruló családok anyagi támogatást kapjanak (a fenntartó segítségével).
- ❖ A rendszertelenül óvodába járókat fokozott figyelemmel kísérjük. A törvényi előírások alapján eljárunk, ha igazolatlanul hiányzik a gyermek.
- ❖ A prevenció, a segítségnyújtás, amelyre a humánus a jellemző.
- ❖ Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése.
- ❖ Szükség esetén védő-, óvó intézkedésre javaslatot tenni
- ❖ A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat fel kell ismerni, szükség esetén szakember segítségét kérni.
- ❖ A szülőkkel együttműködő kapcsolat kialakítására kell törekedni
- ❖ A gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait figyelemmel kell kísérni.

Az óvodavezető feladata:

- ❖ A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot.
- ❖ Az intézményben jól látható helyen közzé teszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények nevét, telefonszámát.
- ❖ Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.

- ❖ Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, tájékoztatja a többi óvodapedagógust a változásokról.
- ❖ Nyilván tartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, a nyilvántartásban feljegyzi a gyermekekkel, ill. a családdal kapcsolatos intézkedéseket, azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvodapedagógusaival együtt végzi.
- ❖ Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra. Szükség esetén részt vesz a környezettanulmány elvégzésében.
- ❖ Rendszeres, személyes kapcsolatot tart fenn a Gyermekjóléti Szakszolgálattal.
- ❖ Címe: Fertőszentmiklós Város Polgármesteri Hivatal

14. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

14.1. Kapcsolat a családdal

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Gyermekeink fejlődését a szülők együttműködésével kívánjuk megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és a tisztelet. Megpróbáljuk a családok szokásait megismerni, elfogadni illetve tiszteletben tartani. Napi információval szolgálunk a szülőknek a gyermekükről, amennyiben erre igényt tartanak.

A kapcsolattartás formái:

Felvételi elbeszélgetés

A beíratáskor elbeszélgetünk a gyermekről, szokásaikról, esetleges betegségeiről.

Napi párbeszéd

Az óvodában a délutáni órákban lehetőséget adunk arra, hogy az aktuálisan felmerülő problémákat meg tudjuk beszélni. Ezek a párbeszédok lehetőséget adnak a kölcsönös érdeklődés kifejezésére, a tájékoztatásra.

Fogadóóra

A fogadóórák célja a szülők tájékoztatása a gyerekek egyéni fejlődéséről. Megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az

alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyerekekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvodapedagógus egyaránt kezdeményezheti.

Szülői értekezlet

Szülői értekezlet célja az óvodát, a csoportot, a gyerekeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése.

A szülői értekezleten jelenléti ív és jegyzőkönyv készítése kötelező.

14.2. Kapcsolat az iskolával

A kapcsolattartás célja, az óvoda – iskola átmenet megkönnyítése.

Formái

- ❖ A gyerekek látogatása az iskolába a szülővel
- ❖ Egymás munkájának megismerése.
- ❖ Szakmai tapasztalatcsere, a gyerekek fejlődésének nyomon követése.

14.3. Kapcsolat a szakszolgálatokkal

A pedagógiai szakszolgálatokkal, /nevelési tanácsadó, tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottság/ az óvodai élet alatt segíti nevelőmunkánkat. Az arra rászoruló gyerekek óvodai nevelésében tanácsadással, szakvéleménnyel irányítja az óvodapedagógusok munkáját.

A közművelődési intézményekkel történő kapcsolattartás során a gyermekek olyan spontán ismeretekhez juthatnak, melyeket az óvoda nem tud nyújtani. Az ilyen jellegű intézmények programjai érintik a nevelőket, szülőket, gyerekeket egyaránt és a társadalmi életbe való bepillantás lehetőségeit is felkínálja a gyermekeknek.

14.4 Kapcsolat orvossal és védőnővel

A gyermekek rendszeres egészségügyi felügyeletét az intézmény biztosítja.

Az egészségügyi ellátás az iskolaorvos és a védőnő együttes szolgáltatásából áll.

Az egészségügyi ellátásban közreműködik még a fogorvos és a fogászati asszisztens.

Az ellátás tartalma:

- ❖ általános egészségügyi vizsgálat évente,
- ❖ szűrővizsgálatok /szemészeti, fogászati, belgyógyászati, /
- ❖ egészségügyi problémák, rendellenességek kölcsönös jelzése.

14.5. Kapcsolat a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel

Minden óvodapedagógus feladata figyelemmel kíséreni a csoportjába járó gyermekek életkörülményeit, a családi környezetből adódó hátrányok csökkentését elősegíteni, a gyermekek testi-lelki fejlődését gátló hatások megszüntetésére kísérletet tenni.

Az ilyen jellegű tevékenység koordinálását az intézményvezető végzi, aki kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal.

14.6 Kapcsolat a fenntartóval

A fenntartóval való kapcsolattartás az intézmény menedzselése, a funkciók maradéktalan ellátása szempontjából elengedhetetlen. A törvények, rendeletek egyértelműen megfogalmazzák, hogy a település önkormányzata – fenntartói minőségben – milyen ellenőrzési, beszámoltatási kötelezettségeket róhat az intézményre. Ezeknek a kötelezettségeknek az óvoda igyekszik úgy eleget tenni, hogy teljes kép alakuljon ki az óvodai nevelésről, és a nevelés feltételrendszeréről.

Az oktatási törvény néhány óvodásokat érintő speciális esetben a polgármestert, jegyzőt vagy a gyámügyi előadót jelöli meg „felelősként”. (Pl. sérült gyermekek speciális intézménybe történő elhelyezése, tanköteles korba lépő gyermekek beíratása stb.)

Ezeknél az eseteknél az óvoda – fenntartó konzultációja, a munka koordinálása elengedhetetlen.

15. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ERŐFORRÁSAI

15.1 Személyi feltételek

A közoktatási törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettsége mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekekre lebontott tudatos, tervszerű, alkotómunkája.

Elvárások az óvodapedagógusok felé

- ❖ Segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd.
- ❖ Vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásának képessége.
- ❖ Differenciált nevelés iránti elkötelezettség.
- ❖ Megfelelő empátia készség.

A gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlataikat egyeztetni. Az óvodapedagógusok vonják be a dajkát az egészséges életmód szokásainak kialakításába.

A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakításáért.

Az óvodában folyó munkát az óvodavezető koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügy igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését.

15.2. Tárgyi feltételek

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak. Ezek folyamatos pótlása és korszerűsítése szükséges.

- ❖ Esztétikus mesesarok (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókékről, versekről és a mesékről, bábok.
- ❖ Hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, gyermekek - óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.
- ❖ Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok. Esztétikus eszköz-

tárlók a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy lehetőség melyre a gyermekek ki-tűzhetik a rajzaikat.

- ❖ Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövökere-tek, fonalak.
- ❖ Video- és magnófelvételek lejátszási lehetőség, a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élményközvetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, óvoda eseményeinek felidézéséhez.
- ❖ Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, akváriummal.
- ❖ Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb - hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők.
- ❖ Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk számos módszertani kiadvánnyal.

16. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A program sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén” címmel ki-emelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

A programban meghatározott fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet, és nem is kell telje-síteni

16.1 A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok

A programhoz a következő szakmai dokumentumok elkészítését javasoljuk, melyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

- ❖ Az óvodavezető pedagógiai, munkaterve (időkerete: 1 év)
- ❖ A gyermekcsoport nevelési terve
- ❖ Tervezési időkerete: egy év
- ❖ A gyermekcsoport tevékenységi terve
- ❖ Tervezési időkerete: negyed év
- ❖ Eseményterv
- ❖ Tervezési időkerete: egy-két hét

Ezek a dokumentumok a csoportnaplóban találhatóak, melyek tartalmazzák a csoportra differenciáltan vonatkozó szokás-szabályrendszerüket, a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési munkákat.

16.2. Tervezés időkerete

A tervezés időkerete folyamatos. Tartalmazza a gyermek anamnézisének, az óvodapedagógusok megfigyeléseit, a gyermekek képességszintjeit és a fejlesztési elképzeléseiket. (Az anamnézist, beszoktatás befejezésére a fejlettség szintjének regisztrálását célszerű elvégezni, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.)

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás nevelési helyzetben törekszik párjával együtt elemezni a történeteket. A csoportnaplóban erről írásos feljegyzések készülnek.

A szakmai munka ellenőrzését az óvodavezető végzi az év elején kidolgozott ellenőrzési terv szerint.

16.2.1 A program bevalásának értékelése

A Pedagógiai Program bevalásának értékelését a következőképpen tervezzük meg.

A program bevezetésének tapasztalata, összegzés

Elemezzük:

- ❖ a gyermekek ismeret- és képességszintjét, szokás és szabályrendszerét,
- ❖ az óvoda tevékenységrendszerét, és azok tartalmát,
- ❖ az óvoda játékfelfogását, tanulásfelfogását,
- ❖ a nevelőtestület felkészültségét, szakmai állapotát,
- ❖ az óvoda tárgyi feltételeit és az óvoda dokumentumait.

16.2.2 A Pedagógiai Program egy-egy részterületének elemzése, értékelése

Elemezzük azt, hogy,

- ❖ A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak, s azoknak milyen az eredménye, hatása,
- ❖ A nevelőtestület, pedagógiai kultúráját a program milyen mértékben befolyásolta,
- ❖ Mit mutatnak a szülők visszajelzései.

A felsorolt szempontok elemzéséhez, értékeléséhez az óvoda alkalmazza a dokumentumelemzést, a feltételek vizsgálatát, az óvodapedagógusok és a szülők véleményének összeggyűjtését.

16.2.3. A Pedagógiai Program értékelése bevezetése után 5 évenként

Elemezzük és vessük össze az eredményeket

- ❖ „A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén” című programelem segítségével,
- ❖ a gyermekek egészséges életmód alakítása terén elért eredményeket,
- ❖ az érzelmi és szocializáció terén elért eredményeket,
- ❖ a gyermekek játéka, játékba integrált tanulása terén elért eredményeket.

16.2.4. Az intézményi működés struktúrája, működésének alapelvei

A Fertőendrédi Ikva-Gyöngye Óvoda önálló munkáltatói jogokkal rendelkező intézmény.

A nevelőtestület elemző munkája szerint a jelenlegi struktúra jól szolgálja a tartalmi feladatok ellátását, alapvető szervezeti változtatás az elkövetkező években nem tartjuk szükségesnek.

Az önálló munkáltatás és az önálló bérigazgatás nagy felelősséget lehetőséget jelent a vezetőnek és nevelőtestületnek. A hatékony intézményi működés egyik alapvető feltétele „a peda-

gógiai szabadság” egyértelműsítése a nevelőtestületben. A szabadság nem jelent szabadosságot, anarchiát.

A rendező elveket az intézmény „alapdokumentumai” tartalmazzák:

- ❖ A Pedagógiai Program, az intézmény önmeghatározása.
- ❖ Az SZMSZ, az intézményi működés törvénykönyve.
- ❖ Az Éves terv, a gyakorlati munka forgatókönyve.

Fontos, hogy ezekben a dokumentumokban a nevelőtestület olyan gyermekközpontú feladatokat fogalmazzon meg, melyek a gyermeki személyiség kibontakozása mellett a nevelők önmegvalósítását, önérvényesítését is szolgálják.

Az óvodai légkör egyaránt függ az intézmény értékrendjétől, szabályaitól, és az értékelési alapelvektől.

A program megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét az óvodapedagógusok személyisége, a nevelőtestület légköre és a vezető közreműködése dönti el.

A nevelőtestület légköre akkor megfelelő, ha jó a közérzet, elégedettség, derű tapasztalható nap, mint nap.

A vezető szerepe az, hogy oly módon irányítsa ezt a kollektív tevékenységet, hogy jelentősen előmozdítsa a haladást, munkatársai fejlődését.

A meglévő erőforrásokat legyen képes felhasználni (alapítványok, pályázatok). Teremtse kedvező légkört a problémák, ötletek felvetéséhez, serkentse és értékelje a fejlesztő javaslatokat, irányítsa a megoldás közös keresését.

16.2.5 Programfejlesztés, hatékonysági mutatók feltárása

Az óvoda Pedagógiai Programja bár hosszú távra készül, nem tekinthető véglegesnek. Az elkövetkező években valamennyi óvodapedagógus feladata, ismereteinek gyarapítása, illetve a jelenlegi Pedagógiai Program hatékonyságának mérése. A gyermekek fejlődését elsősorban megfigyeléses módszerrel kell nyomon követni, és írásban rögzíteni évente két alkalommal a Fejlődési naplóban.

16.2.6. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, - 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Iskolai életre való alkalmasság:

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.

Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

Az egészségesen fejlődő gyermek

Érthetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait. Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, az iskolai légkört ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletének a kielégítését.

Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

17. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai program érvényességi ideje 2016. szeptember 1.-től visszavonásig.

Felülvizsgálat: a programban felvázoltak szerinti időben.

A Pedagógiai Program módosításának indokai lehetnek:

- ❖ törvényi változás,
- ❖ szakmai indokok,
- ❖ szülői igények.

A Pedagógiai Program módosítása akkor valósulhat meg, ha az nevelőtestület vagy a szülők /50% +1 fő/ módosítási kérelmüket az óvodavezetőnek írásban benyújtják.

18. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot a Fertőendréd-i Ikva-Gyöngye Óvoda nevelőtestülete 2013. augusztus 30.-án elfogadta.

2016. augusztus 1-től a Fertőendréd-i Ikva-Gyöngye Óvoda nevelőtestületének összetétele megváltozott, ezért a 2013-ban elfogadott Pedagógiai Programot felülvizsgáltuk, egységes szerkezetbe dolgoztuk az intézmény többi dokumentumával.

A nevelőtestület alapjaiban azonosulni tud a Pedagógiai Programban megfogalmazott célokkal és azok maradéktalan megvalósításán fog a jövőben dolgozni.

.....
Nyerges Miklós né övodavezető

.....
Pető-Kiss Andrea övodapedagógus

Dátum: 2016

Jóváhagyta:

Nyerges Miklós né
övodavezető

Dátum: 2016.

Egyetértését nyilvánította:

Szülői Szervezet képviselője

Dátum: 2016.

Egyetértését nyilvánította a fenntartó részéről:

polgármester

Hatályát veszíti: 2013.08.30. elfogadott Pedagógiai Program

NYILATKOZAT

A Fertőendréd-i Ikva-Gyöngye Óvoda nevelőtestülete 2018.09.03-án

módosította és elfogadta a Fertőendréd-i Ikva-Gyöngye Óvoda Pedagógiai Programját

.....
Nyerges Miklósné
óvodavezető

.....
Csigó Edina
óvodapedagógus

Fertőendréd, 2018. 09.03.

TARTALOMJEGYZÉK:

1. Az intézmény adatai	3
1.1 Alapelvek	4
2. Általános helyzetkép	4
2.1 Az intézményi működés	4
2.2 Az óvodai nevelés szociokulturális háttere	6
2.3 A partneri érdekek, értékek	6
2.4 Tárgyi feltételrendszerünk	7
2.5 Az óvoda személyi feltételei	7
3. Pedagógiai Programunk nevelésfilozófiája	8
3.1 Óvoda és gyermekkép	8
3.2 Küldetésnyilatkozatok	10
3.3 Az óvodai nevelés cél és feladatrendszere	11
4. A programválasztás indoklása	12
4.1 Pedagógiai Programunk struktúrája	13
5. A fejlesztés tartalmi eszközei	14
5.1 Az egészséges életmód alakítása , egészségfejlesztési program	14
5.1.1. Egészséges táplálkozás és kulturált étkezés	14
5.1.2. Mindennapos mozgás és a szabad levegőn való tartózkodás	15
5.1.3. Testi-lelki egészség fejlesztése	15
5.1.4. Balesetek megelőzése és elsősegélynyújtás	17
5.1.5. Személyi és környezeti higiénia megtartása	18
5.2 Játék és tanulási tevékenység	18
5.2.1 Kompetencia területek	23
5.3 Társas és közösségi tevékenység	24
5.3.1 Befogadás, beszoktatás	25
5.3.2 Szocializáció	25
5.4 Munka jellegű tevékenység	28
6. A nevelés tervezése és időkerete	29
6.1 Tervezés	29
6.2 A nevelés szervezeti keretei	30
6.3 A nevelés időkeretei – napirend, hetirend	30
6.4 Tevékenységek kerete	33

6.5 Ünnepeink, jeles napok	34
6.6 A szervezett tanulás formái	37
6.6.1 A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek	38
6.6.2 Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez	38
7. Verselés, mesélés	39
8. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	43
8.1 A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása	45
8.2 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása	46
8.3 A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal	47
9. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	47
9.1 A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése	49
9.2 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása	51
10. A mozgás, mozgásos játékok	52
10.1 A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása	53
10.2 A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében	55
11. A külső világ tevékeny megismerése	56
11.1 A 3-6-7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedezése és megszerettetése érdekében	57
11.2 Külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése	58
11.3 A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során	58
11.4 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése	59
12. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, fejlesztésének elősegítése	60
12.1 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	60
12.2 A kiemelt képességű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése	61
13. Gyermekvédelem	61
14. Az óvoda kapcsolatai	63
14.1 Kapcsolat a családdal	63
14.2 Kapcsolat az iskolával	64

14.3	Kapcsolat a szakszolgálatokkal	64
14.4	Kapcsolat orvossal és védőnővel	64
14.5	Kapcsolat gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel	65
14.6	Kapcsolat a fenntartóval	65
15.	A program erőforrásai	65
15.1	Személyi feltételek	65
15.2	Tárgyi feltételek	66
16.	A Pedagógiai Program ellenőrzése, elemzése, értékelése	67
16.1	A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok	67
16.2	A tervezés időkerete	68
16.2.1	A Pedagógiai Program bevalásának értékelése	68
16.2.2	A program egy-egy részterületének elemzése, értékelése	69
16.2.3	A pedagógiai Program értékelése bevezetés után 5 évenként	69
16.2.4	Az intézményi működés struktúrája, működésének alapelvei	69
16.2.5	Programfejlesztés, hatékonysági mutatók feltárása	70
16.2.6	A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén	71
17.	Érvényességi rendelkezések	73
18.	Legitimációs záradék	74
	Nyilatkozat	74
	Tartalomjegyzék	